

DE ZEBRAZEEESPIN *AMMOTHEA HILGENDORFI* WAARGENOMEN IN HET LITORAAL BIJ ZIERIKZEE – FRANK PERK & MARCO FAASSE

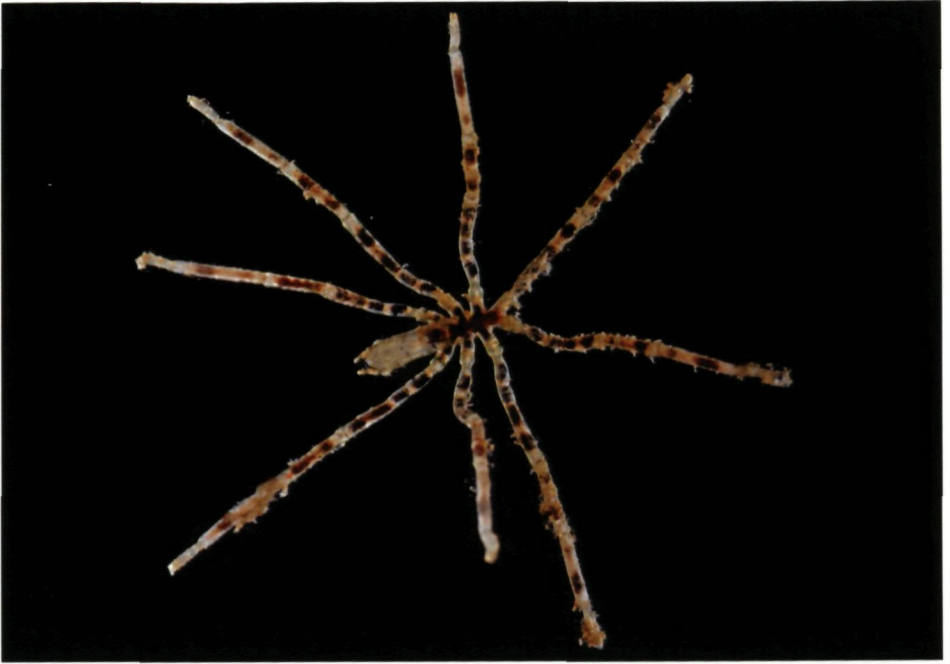
Op 31 augustus 2013 vond de tweede auteur tijdens een duik op 15 m diepte drie exemplaren van de zeespin *Ammothea hilgendorfi* (fig. 1 en 2) in een bodemonster. Op 7 september 2013 werden nog eens 14 exemplaren gevonden op hydroïdpoliepen, waaronder een mannetje met eipakketjes (Faasse, 2013). Het wachten was op de eerste vondst in de getijzone (het litoraal).

Figuur 1: De zebrazeespun *Ammothea hilgendorfi*, Zeelandbrug 2013 (foto: Marco Faasse).

Op zaterdag 17 mei 2014 was het zover: tijdens een excursie van de SWG-werkgroep Waterweg-Noord naar het westelijke havenhoofd van (het havenkanaal naar) Zierikzee (t.h.v. de Levensstrijdweg) werden circa tien tot vijftien exemplaren gevonden, waaronder een opmerkelijk groot aantal mannetjes met eipakketjes (fig. 3 en 4).

De zebrazeespun, een exoot, is een soort uit de Stille Oceaan (Japan, West-Amerika) waarvan enkele juveniele exemplaren zijn aangetroffen bij Southampton in 1978. Rond 1980 werden volwassen exemplaren waargenomen in de Middellandse Zee (Venetië) en in 1988 spoelde een volwassen exemplaar aan bij Southampton. In 2010 werd de eerste vondst gedaan in

Figuur 2: De zebrazeespun *Ammothea hilgendorfi* gevonden bij Zierikzee op 31-8-2013, direct na conservering (foto: Marco Faasse).

Figuur 3: Twee eipakketjes dragende mannetjes van de zebrazeespun *Ammothea hilgendorfi* gevonden bij het westelijke havenhoofd van Zierikzee op 17-5-2014 (foto: Frank Perk).

de Noordzee (Blackwater Estuary, Essex). Zie Faasse (2013) voor de bijbehorende literatuurvermeldingen. Hoe de soort in de Oosterschelde terecht is gekomen, is onduidelijk. Voor Engeland (Southampton) gaat men uit van transport via schepen; Faasse (2013) denkt dat het mogelijk is dat enkele exemplaren van Engeland naar Nederland zijn getransporteerd via geïmporteerde schelpdieren of recreatieve scheepvaart.

Figuur 4: Twee eipakketjes dragende mannetjes van de zebrazeespin *Ammothea hilgendorfi* gevonden bij het westelijke havenhoofd van Zierikzee op 17-5-2014 (foto: Frank Perk).

Zeespinnen (klasse Pycnogonida) behoren tot het fylum Arthropoda, subfylum Chelicerata (waartoe ook de klasse Arachnida - spinnen - behoort). Net als de 'echte' spinnen hebben zeespinnen 4 paar poten. De meeste zeespinnen zijn slechts enkele mm groot en moeilijk uit elkaar te houden. Enkele soorten worden inclusief poten 2 cm groot, zoals het Michelinmanneltje (*Pycnogonum littorale*), de rode zeespin (*Nymphon rubrum*) en deze nieuwe soort, de zebrazeespin. De vrouwtjes van de zebrazeespin zijn iets groter (poot- en lichaamslengte) dan de mannetjes, die wel iets bredere lichamen hebben (Barreto & Avise, 2008). De rode zeespin is makkelijk van de zebrazeespin te onderscheiden: de kleur van de (veel slankere) rode zeespin is egaal rood, terwijl de zebrazeespin duidelijke bruine tot paarsige strepen heeft op een voornamelijk

doorschijnend geelbruin lichaam en poten (fig. 2). Daarnaast heeft de zebrazeespin een opvallende, rode band op het lichaam (fig. 5). Het voorste deel van de rode band ligt op een verhoging waarin de ogen zitten en kan daardoor meer opvallen. Op internet zijn fraaie foto's te vinden, veel mooier dan de foto's bij dit artikel (zoals <http://nathistoc.bio.uci.edu/Pycnogonida/Ammothea.htm>).

Figuur 5: Rode band op het lijf van de zebrazeespin *Ammothea hilgendorfi*, westelijke havenhoofd Zierikzee, 17-5-2014 (foto: Frank Perk).

Het lichaam van slanke soorten als de rode zeespin en de zebrazeespin is zo klein en compact, dat de eieren tot ontwikkeling komen in de holle poten. De vrouwtjes produceren eipakketjes die door de mannetjes worden opgepakt en bevrucht; de mannetjes nemen de broedzorg voor hun rekening (Natuurbericht 10 november 2013: P.H. van Bragt, Stichting ANEMOON). Volgens Barreto & Avise (2008) houden de mannetjes de eieren van verschillende vrouwtjes gescheiden; ze dragen meerdere clusters eieren, maar de eieren in een cluster zijn altijd van één vrouwtje.

De zebrazeespin is goed te determineren aan de hand van het aantal segmenten van de palpen en de tot bobbeltjes gereduceerde cheliforen. Daar is dan wel een stereoscoop voor nodig (vergroting van 20x tot 40x). Voor de exacte

kenmerken wordt verwezen naar Faasse (2013). Het is nog niet bekend waar de zebrazeespin zich in Europa en/of Nederland mee voedt. Faasse (2013) vond 14 exemplaren op verschillende hydroïdpoliepen, waaronder de zeecypres (*Sertularia cupressina*) en niet gedetermineerde Campanulariidae. Bamber (2012) noemt soorten van het geslacht *Abietinaria* als voedselbron (naar o.a. Hedgpeth, 1940: zie Bamber, 2012) en vermeldt dat de larven van de zebrazeespin als endoparasiet leven in de hydroïdpoliep *Orthopyxis everta*: een soort van de Amerikaanse westkust (van British Columbia tot Zuid-Californië; naar Russel & Hedgpeth, 1990: zie Bamber, 2012).

Deze fraaie soort voelt zich, gezien de vele mannetjes die eipakketjes dragen, thuis in de Oosterschelde en de verwachting is dat hij zich de komende jaren nog verder zal uitbreiden. Waarnemingen betreffende nieuwe vindplaatsen en vooral de soort(en) hydroïdpoliep(en) waar hij zich mee voedt, zijn welkom. U kunt uw waarnemingen doorgeven aan het CS, via de website van stichting ANEMOON of op www.telmeel.nl.

SUMMARY

The exotic sea spider *Ammothea hilgendorfi* was found under stones in the littoral fringe near Zierikzee (Oosterschelde, NL) on May 17, 2014. Approximately 10-15 individuals were seen, mostly males carrying egg bundles.

LITERATUUR

- BAMBER, R.N.**, 2012. Anthropogenic spread of the immigrant seaspider *Ammothea hilgendorfi* (Arthropoda: Pycnogonida: Ammotheidae) in UK waters. *Marine Biodiversity Records* 5: e78. [http://www.dassh.ac.uk/data-Delivery/filestore/5/4_6ccba12b3b5c1c7/54_fc9e3d5c9923208.pdf].
- BARRETO, F.S. & J.C. AVISE**, 2008. Polygynandry and sexual size dimorphism in the sea spider *Ammothea hilgendorfi* (Pycnogonida: Ammotheidae), a marine arthropod with brood-carrying males. *Molecular Ecology* 17(18): 4164-4175. [Samenvatting geraadpleegd via internet.]
- FAASSE, M.A.**, 2013. Further dispersal of the sea-spider *Ammothea hilgendorfi* (Böhm, 1879) in the North Sea to the Netherlands. *BioInvasions Records Vol.* 2(4): 287-289. [http://www.reabic.net/journals/bir/2013/4/BIR_2013_Faasse.pdf].

e-mailadressen van de schrijvers:

het.zeepaard@upcmail.nl

[eCOAST, marco.faasse@ecoast.nl](mailto:eCOAST,marco.faasse@ecoast.nl)